

DISPUTATIO OCTAVA,

QVA

ACTA

S. APOSTOLORVM

EX SCRIPTORIBVS ANTIQVIS,

SACRO-PROFANIS, MAXIME EX PA-

TRIBVS ECCLESIASTICIS ET AVCTORIBVS

CLASSICIS GRAECO-ROMANIS

ILLVSTRATA,

IOAN. CASP. SANTOROCCVS,

Profess. Ord. Antiquit. Graeco-Latinarum, nec

non Poësis & Pädagogiarcha,

PRAESES,

ET

HENR. CHRISTIANVS GRAVIUS,

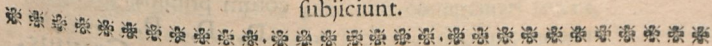
Herbornensis,

RESPONDENS,

Publica Dnn. Commilit. disquisitioni

h. l. f. Die xx. Martii. MDCCCXV.

subiiciunt.

MARBV RGI CATTORVM,

Typis HENNINGI MÜLLERI, Acad. Typogr.

Viro Amplissimo ac Consultissimo
DOMINO,
DN. IOANNI Koppen/
J. U. D.

Consuli Principalis & Patriæ Civitatis
Gravissimo,
Patrono ac Cognato suo omni observantiæ affectu Colendo;
Nec non

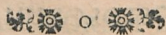
Viris ac Dominis ejusdem Civitatis
Prænobilissimis, Consultissimis ac Prudentissimis

Dnn. PROCONSVLIBVS,
CONSVLARIBVS, & SENATO-
RIBVS SPECTATISSIMIS.

Fautoribus & Promotoribus suis perpetuò animi cultu
Honorandis.

Hæc studiorum suorum Academi-
corum primitias
D. D. D.

Henricus Christianus Gravius,
Respondens.

f. N. D. A.

DISPUTATIO OCTAVA,

Qua

ACTA S. APOSTOLORUM
ILLUSTRATA.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. Α. Ι.

VERS. IV.

Versio Vulg. Lat.

καὶ συναλιζόμενοι, πα-
ρηγγείλαν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσο-
λύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ
περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τῆς
Πατρὸς, ἣν ἠκούσαμεν.

Et convalescen, præcepit
eis, ab Jerosolymis ne disce-
derent, sed expectarent pro-
missionem Patris, quam au-
distis (inquit) per os meum.

§. I.

Ostquam in præced. Disputat. septima
§. IV. . . §. X. conjecturas BOISH &
SUCERI satis depexas dedimus, no-
stra pertractandi methodus in præsens
exposcit, ut rigidè (Vid. §. XI. Dis-
VII.) inquiramus, quis, qualis &
quantus valor var. lectioni συναλιζό-
μενοι tribui possit. Duæ præcipuè consarcinari solent
rationes, quarum fucio quidam Pseudocriticorum inducti

Transitio
ad examen
lectionis
var. συνα-
λιζόμενοι.

A 2

falso

falsò putârunt, lectionem συναλιζόμενⓄ esse genuinam. Harum quidem ratiuncularum PRIOR nititur auctoritate Codicum scil. Montfortiani, Lincolnienſis, Genevenſis & Covelliani, qui, uti (i) supra dictum, lect. istam συναλιζόμενⓄ exhibent. POSTERIOR autem adducta est ex Patribus Ecclesiasticis Epiphaniò & Eusebio, in quorum scriptis (*vid. §. VIII. Disput. VII*) d. lectio exſtat. At quàm fragile & futile harum ratiuncularum fundamentum ſit futurum, paginae hujus diſputationis æquâ lance penſitabunt.

I. RATIO

est falsa,
quia 3. aut
4. Codices
non faciunt
variant.
lect. συνα-
λιζόμενⓄ.

§. II. Admodum vacillans & apertè falſa eſt hæc conſequentia: Codices MONTFORTIANUS, LINCOLNIENSIS, GENEVENſIS & COVELLIANUS legunt συναλιζόμενⓄ; ergo tanquam genuina lectio eſt recipienda. Nam PRIMO (k) Codices tres aut quatuor, maximè nævis ſuis laborantes (ſine quibus hodie nullus faciliter dabitur) non debent conſtituere lectionem variantem, συναλιζόμενⓄ, contra fidem viginti, & quod excurrit, aliorum MSS. Codicum, ubi legimus συναλιζόμενⓄ. Atque hoc (l) AUGUSTINI corroboratur effatò: *Prefertur, inquit, major numerus minori.* Et (m) J. SAUBERTI: *Plurium vetuſtorum MSS. conſenſus in hanc vel illam lectionem ſcrupulo quadantenus levando multum poteſt conferre.* Itemque (*) C. M. PFAFF-
FII:

(i) *Disputat. VII. §. VII. pag. 10. & 11.* (k) *Vid. Ampliſſ. Viri, Dn. G. D. T. M. D. Canon. Critic. XI. pag. 13. Item pag. 58. de conſirmat. d. Canonis undecimi.* (l) *Auguſtin. apud Simon. Diſſert. de MSS. Nov. Teſt. p. 93.* (m) *Joan. Saubert. primò Helmiſtadienſ. & poſtea Noric. Profeſſor. Prolegom. ad var. lect. Matthæi ſingulari volumine editas.*

(*) *C. M. Pfaff. Diſſert. de var. N. T. lection, Cap. 12. pag. 204.*

II: *LECTIO plurium melior lectioe pauciorum.* SECUNDO συναλιζόμενος est textus recepti lectio, quæ majoris solet esse valoris, in primis, cum fundetur in contextu, ejusque evidentia. Hanc rationem ipsa rei natura descriptionisque finis confirmat. Omnes quippe, qui sensu animi sui exponunt, operam dant, vel saltem dare debent, ut adhibitio clarò & distinctò ordine scribant vel loquantur. Quod autem vel maximè de Luca auctore Actuum Apostol. dicendum, quem, unà cum reliquis scriptoribus sacris, qui Spiritu S. inspirante & dictante scripserunt, Deus T. O. M. procul dubio ab istiusmodi errore præservavit. Quòd verò lectio συναλιζόμενος contrarietur harmoniæ Evangelicæ contextui, liquet ex sequentibus. Sacræ quidem (n) literæ nos edocent, Dn. J. Christum post resurrectionem suam cœtibus Discipulorum sese præsentem exhibuisse, nullibi tamen, quoad memoria respicere potest, reperitur, eundem (scil. J. C.) cum iisdem (scil. Discipulis) *sub eodem hospitii tecto pernoctasse*, id quod inter alia verb. συναλιζεσθαι propriè, apprimèque significat. Confer. paragraph. tertium Disputat. septimæ. TERTIO si lectio vetustiorum MSS. existimatur plerumque melior lectioe recentiorum, sequitur, ut συναλιζόμενος, quæ existat in Codice, olim (o) ALEXANDRINO, nunc (p) LONDINENSI regio, quem

A 3

(q) præ-

(n) *Luc. 24: 13- 15. Ibid. ψ. 33, 34, 35. &c. Ibid. ψ. 50. Joan. 20: 1, 2. & ψ. 26, 27. collat. cum ψ. 19. 1. Corinth. 15.* (o) *Alexandrinus codex dictus, quia Cyrillus Lucaris, Patriarcha CP. eundem ex Alexandria, cum sedem illam relinqueret, secum decessit.* (p) *Londinensis regius Codex appellatur, quia à laudato Patriarcha Regi Angliæ Carolo Imo per Thomam Roe, Equitem auratum dono*

(q) præmemoratis Codicibus (r) longè antiquiorem existimamus, præferenda sit lectioni συναυλιζόμενος. QUARTO suffragatur nobis (s) SYRIUS INTERPRES, qui non videtur legisse καὶ συναυλιζόμενος, quia versionis sensus est; *quumq̄, comedisset.* Quod autem συναυλιζόμενος ita non reddatur propriè, notavimus §. III. Disp. VII. & §. II. numerò secundò Disput. VIII. Nulli quidem dubitamus, fore multos, qui hanc argumentationem ex versione Syriatica hautam levem putabunt, nec satis solidam ad rejiciendam lection. var. συναυλιζόμενος, sed hi erunt, qui criticarum artium expertes nihil ferè rectum existimabunt, nisi quod moribus & genio ipsorum conveniat. Obscuri & confusi sunt critici, quibus clara & distincta argumentationis nostræ ratio perspectu est difficilis. Si non (t) plura, hoc saltèm concedendum nobis, nempe versiones vetustissimas, quibus addimus Syriacam, ex antiquissi-

—
 dono missis & tanquam ingens Orientis thesaurus in bibliotheca Facobea apud Anglos asservatur. (q) Præmemoratis Codd. i. e. Montfortiano, Lincolnensi, Genevensi & Covelliano, de quibus confer §. VII. Disput. VII. (r) Antiquiorem existimamus Codicem Alexandrinum, quia omnes Critici eundem antiquissimis annumerant MSS., quo, teste Millio, per annos ducentos ultra mille nihil usquam pretiosius vidit orbis Christianus. Hec & plura alia referunt Simon. Hist. Critic. Novi Test. Cap. 32. I. Millius Prolegomen. N. Test. pag. CXLIII. & CLIV. J. E. Grabe, Prolegom. Octateuch. Cap. I. & passim. G. D. T. M. D. pag. 30. de MSS. qualitat. C. M. Pfaff. Dissertat. de var. N. T. lect. Cap. 3. §. 3--6. (s) Vid. Bibl. Polyglott. à Briano VValtone S. T. D. Londini 1657. edita. (t) Si non plura concedere velint: Sunt enim quidam Criticorum in ea heresi, quasi exemplar Novi Test. Syriacum sit omnibus Græc. Codd. antiquius, quòd teste Dn. D. Franz. Tract. de Interpret. script. part. I. pag. 47. Christus ipse ling. Syriacà usus sit.

antiquissimis, probatissimisque MSS. & Apographis expressas esse probabiliter. Quodsi hoc ita sese habeat, quid obstat, quo minus d. versiones genuinam inter variantes lectā. ob oculos interdum ponant, maximè, si ex nullis aliis circumstantiis sciamus, interpretes errasse. Hæc tamen, quæ de valore versionum vetustissimarum modò diximus, ut cum grano salis & certis quibusdam adhibitis (u) cautelis expendantur, serio monemus. Nam haud facile censendum est, *easdem* tantâ pollere auctoritate, quanta in Codices MSS. Græcos competit. Tantum valent versiones & descriptiones, in quantum concordant cum originalibus. Atque huc referendus (v) VIRI AMPLISSIMI Canon: *Versiones, etiam antiquissima, ab editis & MSS. differentes, uti nec impressi libri, faciunt variantem lectionem; sed magis ostendunt oscitantiam interpretis, aut corruptionem exemplaris, quo usus fuit.* Hinc in (vv) HIERONYMO crebriora hæc de Græci textus valore sunt enomia, *veritas Græca, fidelitas Græca, aqua fontis purissima.* Miramur ea propter, quosdam Pontificiorum, ex gr. JO. Morinum, qui Codices Græcos ad versionem vulgatam examinare voluerunt. Denique, si cui volupe fuerit, usum versionum in quibusdam aliis lectionibus dignoscendis perspicere, evolvat ac inspiciat, (quod *ὡς ἐν παρόδῳ* adjicere liceat) loca seqq. (x) *Luc. IX. 23.* (y) *Hebr. XII. 20.* collat. *Exod. XIX. 12, 13,*

§. III.

(u) *Cautela istiusmodi notantur apud Sal. Glassium Philolog. sacr. Lib. I. Tract. II. de Text. Græci. in Nov. Test. puritate pag. 191, 192. Num. 4.* (v) *Cl. G. D. T. M. D. Can. XIV. pag. 21. Item ejusd. Canonis confirmat. pag. 60, 61.* (vv) *Hieron. apud eundem VIR. AMPLISS. ibid. citat.* (x) *Luc. 9: 23. inculcatur imitatio I. Christi:*

II. RATIO

ex Patribus
haurita est
falsa, quia
Patrum ci-
tationes non
semper faci-
unt lectio-
nem variant.

§. III. Non minus incongrua & insulsa est se-
quens argumentatio: quidam Scriptorum Ecclesiastico-
rum, quos ob reverentiam PATRES appellarunt, ex gr.
(z) EPIPHANIUS & (a) EUSEBIUS legerunt ου-
ρανου (ουρανου) ; ergo oportet, ut pro genuinâ lectione va-
riante agnoscamus. Non cohæret hæc consequentia, sed
plena est rimarum. Nam Patribus non semper habenda
fides, præsertim in colligendis var. lectionibus, quia cita-
tiones eorum crebriores factæ ex memoria, quæ pro mo-
re mirè fallaciosi & labilis solet esse climatis. Præterea id
procul omni dubiò constat, à Patribus in allegandis S. lite-
rarum dictis multam nonnunquam adhibitam fuisse licentiam, ita ut ab iisdem vocabula quædam quasi (b) æquivo-
ca &

Christi: δευτερο της αυτης αυτης και ημερας. Plurimi Codd. non le-
gunt και ημερας, sed planè omittunt. Exstant tamen apud Syrum
Interpretem. Certè id omninò arguit, lectionem hanc esse proba-
tam, immò magna est ejus emphasis, quæ nempe significatur, ut,
sicut dies diem excipit, ita crux crucem sequatur. (y) Hebr.
12: 20. Hæc verba ñ solidè κατατοξαθησεται, quamvis in Codice He-
bræo inveniantur, omissa tamen sunt in quibusdam Nov. Test. Codd.
ac etiam in Codd. Alex. & Claromontano desunt, in aliis autem
leguntur, ita ut hic ex MSS. Codd. nihil fere certi statuere quea-
mus. Ast tollitur lis hæc per Syr. Arab. & Ethiop. versionem, in
quibus, ut & in vetere Latina eadem etiam verba desunt, atque
propterea patet, d. verba in autographo Apostolico non existuisse
(z) Epiphani. Ἐναντιον. pag. 524. Vid. §. IIX. Disput. VII. (a) Eu-
seb. Demonstrat. Evangel. L. VIII, pag. 249. Vid. §. VIII. Disput. VII.
(b) Vocabula æquivoca ex parte videntur ουρανου & ουρα-
νου, quæ, licet diverso sonò offerenda, tamen per visum li-
brarii dictantis fieri facile potuit, ut eodem fortè modo pronuncia-
te inter se commutata fuerint. Nec impossibile hoc videri debet,
quia ex negligentia dictantium plures alii hujus generis navi pro-
gnati

ca & (bb) æquipollentia in locum verborum contextus
 facti substituta fuerint. Addantur & hæc, quòd *Patres*
 non solum suoapte ingenio verba (bbb) alium sensum pa-
 tientia substituerint, sed & interdum, uti ex parte dictum,
 integras (*) sententias ἀπολεξεῖ i. e. ad verbum non ex-
 stantes tanquam ex fonte S. Literarum hausas memoriter
 protulerint. Plurimos hujus furfuris errores, qui à labilis
 memoriæ vitio dependent, commemorarunt & confir-
 marunt critici ferè omnes, inter quos nominatim (c) Lud.
 de la Cerda, (d) J. Crojum, (e) Rich. Simonium, (f) J.
 B Millium,

gnati à Criticis notantur. Vid. J. Clerici *Art. Crit. P. III. S. I. C. VI.*
 & VII. C. M. Pfaff. *Dissert. de var. N. Test. Lection. Cap. II. §. 3.*
Canon. III. pag. 145. seqq. (bb) *Utrique vocab. æquipollentia s.*
ισοδυναμῆντα Patres in S. Literarum citationibus inseruerunt. ex gr.
Matth. XXV. 41. pro τῷ διαβόλῳ, Justinus Martyr in Tryphone re-
posuit, τῷ σατανᾷ 1. Tim. IV. 3. verbum ἐπινοῶν ab Epiphanio He-
ref. 67. Sect. 8. mutatum fuit in verb. ἐπίνοον. (bbb) Hujus sub-
stitutionis exemplum præbet locus Matth. 7. 22. ubi pro Κύριε, Κύριε,
ὦ τῷ σῷ ἰδουατι προεβλήθη, καὶ τῷ σῷ ἰδουατι δαίμῳ ἢ ἐξουατο-
μεν; Justinus Martyr substituit: ὦ τῷ σῷ ἰδουατι ἐπινοῶμεν, καὶ ἐπι-
νοῶμεν, καὶ δαίμῳ ἐξουατομεν. Vid. Justin. Mart. Apolog. 2. (* Vid.
nor. (p) ad §. V. Diss. VIII. pag. 12. (c) Lud. de la Cerda Jesuit.
Advers. Sacr. 163. multa S. Scriptura recenset loca à Patribus qui-
dem allegata, sed cum Interprete Vulgat. non consonantia, quod do-
cumento esse potest, fuisse memoriter recitata. (d) J. Crojum Sacr.
& Histor. in Nov. Fœdus observat. à Cap. 16. pag. 121. usque ad finem
Cap. 29. pag. 221. (e) Richard. Simon. Histor. Crit. Nov. Testam.
Cap. 31. pag. 386. dicens: Non potest quis se fundare in varianti-
bis lection. citationibus PATRUM, qui non sunt exacti in ad-
ducendis S. Scripturæ locis. (f) J. Mill. Prolegom. ad Nov. Test.
pag. XXXIII. XXXIIX, LXIX. & alibi.

Millium, (g) J. Clericum, (gg) Ad. Rechenbergium & (h) C. M. Pfaffium inspiciendos commendamus. Id, quod modò de Patrum incuria in allegandis scripturæ locis edifferuimus, Acutissimus ille Criticus (i) J. CROJUS notabiliter suffulcit: *Dicimus igitur, contendimus & testamur, ut observationibus, quas hæcenus proposuimus, sinem tandem imponamus, ex hoc Patrum more NB. nullas varias lectiones esse eliciendas, neque consiciendas in textu sacro, cum hæc ratione in scripturæ locis describendis utamur, non ex Codicum varietate, sed, vel è memoria usu & lapsu, vel è Commentariorum penu, vel ex opinione sua, & de suo, vel ex usu Græcæ linguæ, vel ex consilio & sine, quem ante oculos habent, ut scripturæ verba ad causam suam, aut ad eos, quibuscum agunt, possint accommodare, & vocibus, aliunde petitis, ea, quæ suscipiunt, illustrent & exponant. Unusquisque igitur videt & sentit, puerorum potius esse crepundia, quàm Criticorum studia, quæ lectionem συναντιλογουεν & nuda Epiphaniï & Eusebii auctoritate fundatam nobis inuitis obtudere laborant, quasi pro magis genuina lectione habenda & venditanda.*

*Similiter
nec Veter.
Grammat.
citatur, semper
probat lect. var. in
Auctor.
Class.*

§. IV. In pari ferè lapsu & reatu, quod mantissæ locò adijcere liceat, ipsi etiam GRAMMATICI VETERES, aliique id genus scriptores fuerunt, dum alia, quàm quæ in ipsis autoribus verba, audacter protulerunt. Possemus quidem catervas exemplorum huc spectantium ex *Grammat. Veterum* scriptis congerere, sed instituti nostri ra-

(g) J. Cleric. *Art. Crit.* Vol II. P. III. Sect. I. Cap. 16. §. 36.
(gg) Adam. Rechenberg. *Volum. Exercit. in Nov. Testam. De var. Græc. N. Test. lectio.* Cap. I. §. 9. -- 13. (h) Christ. Adalb. Pfaff. *Dissert. Crit. de Var. N. T. Lect.* Cap. I. §. 3. pag. 19, 20. (i) Pra-
laudatus Crojus pag. 221, in fine Cap. 29.

stri ratio prohibet. Si quis tamen aveat, hujus rei facere periculum, d. Grammaticorum cum fontibus auctor. Classicorum sedulam instituat collationem. Præterea evolvendas suademus Duumviros Literatissimos (k) PASCASIUM GROSIPPUM & (l) J. PERIZONIUM, qui satis eruditè inculcant, quàm periculosi & alea pleni conatus eorum sint, qui ad fragmenta Auctorum à Grammaticis Veter. congeſta temerarii provolant, ut Plauti, Terentii, Ciceronis aliorumque textum emendent. Audiamus ea de re amuffitatum laudati (m) PERIZONII judicium: *Inanis, fatur, & vana ſepe eſt opera eorum, qui in iſtis Pœtarum fragmentis apud Grammaticos hic illic occurrentium, verum ſemper ac integrum eruere conantur ſenſum; immo quàm periculofum ſit, & alea plenum, cum conjecturis & emendationibus velle adſequi, quum Grammatici illi frequentiffima verba adferant, non integri, ſed abrupti ſenſus, ſatis habentes, ſi eam vocem vel dictionem exhibeant, ad quam probandam iis utuntur, ſine reſpectu ſententia totius loci.* Haectenus Perizonius.

§. V. Quodſi autem Patrum æquè ac Grammatico- *Alia cauſe,*
rum citationes incertæ, firmus manet (n) VIRI AM- *cur Patrum*
PLISSIMI Cænon: *Citationes Patrum textus N. Teſta-*
cit. non ſta-
tim faciunt
lect. var.
menti rarò facere debent variantem lectionem, quoniam ex memoria facta, ſepe non ipſa verba, ſed æquipollentia adducunt. Ut nihil jam addamus de reliquis nævis citationum

B 2

num

(k) Paſc. Grof. S. Gaſpar. Sciopp. Paradox. litterar. Epiff. 7, 8. & 9. ubi lectu digniffima occurrunt. (l) Clar. Jac. Perizon. Ant. F. Animadv. Hiftor. Cap. IX. (m) Ibid. Cap. IX, pag. 371, 372. (n) Cl. G. D. T. M. D. Canones Critici, ſecundum quos var. lection. Novi Teſtam. examinanda. Can. XV II, pag. 14. Itemque pag. 62. & 63. de confirmat. Canon. 17, 18, 19. & 20.

num à PATRIBUS factarum, quippe quas interdum vel ex (o) libris suppositiis & apocryphis, vel ex (p) traditione quorundam dictorum concipilârunt. Quæ omnia judent, ut lectionem συναυλιζόμενῶς tanquam corruptam & interpolatam rejiciamus, quod tamen pace Venerandi Epiphaniî & Eusebii dictum esse velimus.

Usus Patr.
in collect.
var. lectio-
num.

§. VI. Ast verò, inquiet aliquis, an rebus ita sese habentibus nunquam licebit hanc vel illam lectionem variantem & dubiam ex citationibus & interpretationibus Patrum colligere? Resp. Utrique licet interdum, non tamen semper. Nam quoties certò constat, locum quempiam S. Literarum olim aliter fuisse lectum, quàm hodie legi solet, dubium nullum esse debet, quin sit lectio varians cæteris æquiparanda, aut etiam anteferenda, præsertim, si PATRUM

(o) Libros N. Test. suppositiis & apocryphos collegit CL. J. Alberti Fabricius, quem videas & consulas in Codice Apocrypho N. Test. Sic Clemens Alexandrinus, observante J. E. Græbio, Spicileg. Patr. Sæcl. I. pag. 35, 36. ex his, nempe Evangelio secundum Ægyptios verba tanquam divina allegavit, immò idem spissam farraginem dictorum ex libris suppositiis depromptorum scriptis suis immiscuit. Hujusq; ipsius vestigia plures alii Veteris Ecclesie PATRES presserunt. (p) Traditionis exemplum præbet tritum illud dictum; ἡν δὲ δοῦποι Τετραλίται, i. e. estote probi nummularii. Id ipsum Constitutiones Apostolicæ. Lib. 2. cap. 36. cum magno Patrum choro procul dubiò ex traditione recensuerunt: nam nec Christo, nec Apostolis ullibi locorum à sacrâ Scripturâ ἀντιοχέει tribuitur. Crojus Observ. in N. Test. Cap. 28. pag. 213. arbitratur quidem, haustum fuisse dictum illud ex Christi parabolis Matth. 25. & Luc. 19. de Talentiis, sed agrè assentimus. Quæcunque enim S. Scriptura aperte non dicit, ea occultanda. Ita etiam de Papia est in propatulo, quòd varias Domini parabolas, doctrinasq; per traditiones interpolaverit. Euseb. Hist. Eccl. L. 3. c. 39. Irenæus Lib. 5. adv. heres. c. 33. J. E. Græbius Spicileg. Patr. Sec. II. pag. 30, 31. ubi Irinei locus illustratur.

TRUM citationes cum MSS. probatis & stylo S. Auctoris concordant. Hancce Patrum usum in dijudicandis lectio- nibus variantibus adhibendum (q) Sal Glassius, (r) Jo. Clericus & (s) Christ. Matth. Pfaffius multis illustrarunt & comprobârunt exemplis.

§. VII. Unde igitur suspecta illa atque spuria lectio *Origo lect.* συναλιζόμεν[Ⓞ] suos duxit natales? Tentabimus, num be- *var. συνα-*
ne horoscopare calleamus? Conjicimus [quid enim *ζόμεν[Ⓞ] ex*
vetat conjecturare in criticis, ubi Mathematicis demon- *nimia pro-*
strationibus non semper uti possumus] conjicimus, in- *duct. uncio-*
quam, lectionem voc. συναλιζόμεν[Ⓞ] prognatam esse ex *li τὸ ε ap-*
vito scribentis. Quod enim non ex *dictantium* solum, *pieti.*
sed & ex NB. *scribentium* incuria plurimi mendorum ab-
ortus oboriri potuerint, (t) Criticorum paginae satis su-
perque inculcârunt. De negligentia *dictantium*, ipso-
rumque mendis nulla verba in praesens faciemus, de cras-
sis autem *scribentium* erroribus, nemo, si vel supervaca-
neam arti Criticae operam navaverit, infitias ibit, quod
millies atque millies occurrant. Specimen hujus generis
mendorum ex vigesimo Aetorum capite subjecit (u) J.
CLERICUS, quem auctorem ipse, sis, oculis tuis perlus-
tres. Nec dubium est, quin, si qui *scribarum* crescente
ecclesiâ Christianâ, & deficientē Codicum copiâ, æris vel
tempo-

B 3

(q) S. Glass. *Philolog. Sacr. Lib. I. Tract. II. de Textûs Græc.*
in N. Testam. puritate, Membr. III. Num. 2. (r) J. Cleric. *Art.*
Crit. Vol. III. P. III. S. I. Cap. 16. §. 37. seqq. (s) G. M. Pfaff.
Dissert. Crit. de var. N. T. lectionibus, Can. III. pag. 215. (t) *Inter*
Criticos evolvendum suademus VIRUM AMPLISSIMUM
G. D. T. M. D., qui ad Canonem Criticum ordine sextum multa
huc pertinentia de nevīs scribarum ex J. Crojo, Beza, Sauberto, &c.
tradidit. Vid. Prolegom. N. Test. pag. 56, 57. (u) J. Cleric. *Art.*
Crit. Vol. II, P. III. S. I. Cap. II. §. 3.

temporis lucrandi causâ, quàm maximè potuerunt, festinauerint, exemplaria quædam MSS. quasi cum oscitantia fuerint descripta. Hinc faciliè fieri potuit, ut aliquando inter scribendum literæ quædam, vel ex abundantia adjectæ, vel mutilatæ & mutatæ, vel etiam planè omisissæ fuerint re-pertæ. Cuicumque igitur hæc rerum momina diligenter secum expendere placebit, animadvertet faciliter, nisi lip-pus & luscus, Scribæ Actuum Apostolicorum admodum proclive fuisse, ut per nimiam productionem uncioli istius, quem in literis rotundis τϞ a appingere sole-mus, ex priori & genuina lectione συναλιζόμενϞ, facta sit posterior & falsidica lect. συναυλιζόμενϞ. Profectò id genus errores in literis manu volitante exaratis accide-re potuisse, omnes æqui rerum iudices mecum fateantur oportet. Notum enim est tritum illud non solum pro-verbium, sed etiam veriverbium: *Festinatio nimia est cæca & improvida*. i. e. *Eile/sonder Weile/ bringt gar selten was Guths/ oder was rechtes.*

*Quædam
alia ex
Auct. pro-
fanis loca
per dilata-
tum a cor-
rupta ad-
ducuntur.*

§. II X. Ejusdem fursuris atque oscitantia exem-
pla, quæ ex unciolo τϞ a nimis dilatato provenisse proba-
biliter apparent, relata legimus in Græcis auctorum pro-
fanorum monumentis quamplurima, quorum ad corro-
borandas nostras conjecturas pauca in apicium profere-
mus. Etenim simili calami lapsu vel saltu corrupta cen-
semus (v) Scholia ad (vv) HOMERI versum:

Χθίζετε κη πρώιζ', ότ' ές Αυλίδα νήες Αχαιών
Ηγερέθοντο,

Nec

(v) Scholia Didymi, qui, ut vulgo notum, in Homerum con-
scripsit paraphrasin. (vv) Homer, *Iliad*, B. 2. Versf. CCCIII.

(x) *Nec heri, nec hodie, quod in Aulidem naves Graecorum*

Congregabantur,

Hunc locum Scholiastes inter alia ita illustrat: Ὅτ' ἐς Ἀυλίδα] ὅτι ἐς τὴν Ἀυλίδα. Ἀυλὶς [γὰρ] πόλις βοιωτίας κεκλημένη ἀπὸ τῆς αὐτόθι NB. αὐλισθῆναι, ὃ ἐστίν, ἀθροίσθηναι τὸν Ἑλληνικὸν στρατόν. Quod verò hic pro αὐλισθῆναι legere debeamus ἀλισθῆναι, exinde liquet, quia equidem verbum ἀθροίζω pro ἀλιζω, non autem pro αὐλιζω positum invenimus. Ideò (γ) Suidas voce. ἀλίσις, ἀλισσα, ἀλισθῆν & ἀλισθέσις [à themate ἀλιζω] exposuit περ συναθροίσας, συναθροίσασα & συναθροίσθῆεν, συναθροίσθῆσις, i. e. qui vel qua congregavit, congregentur & congregata. Menda haud absimilis notanda in (z) XENOPHONTIS textu, ubi in quibusdam editionibus legimus συναλιζέσθαι, licèt in vetere quodam exemplari planè exaratum sit συναλιζέσθαι NB. sinè adjecta litera υ. Eadem ratione sequens locus ( ) JAMBLICHII corrigendus, ubi pro τὸδε ἐλευθεριώτατον συναλιζόμενον restitutionem hanc non duntaxat contextus & sensus orationis, verùm etiam MSS. probata suadent, quemadmodum unicuique attento lectori ex inspectione ipsius Jamblichii patebit. Constat ergo lectionem συναλιζόμενον nullius esse valoris atque momenti. Ὅπερ ἔδει δείξαι. Q. E. D.

§. IX.

(x) *Hic in transitu monendum, quod loco horum verborum, Nec heri, nec hodie, alii interpretes substituunt, Herique & nudius tertius. (γ) Suid. Lexic. Graec. Latin. Tom. I. lit. A. in voc. ἄλιζας &c. (z) Xenoph. Lib. I. Παιδείας Κόρυ. (*) Jamblich. Cap. 12. de Vit. Pythagor.*

§. IX. Jam quidem superesset, ut, ordine ita poscente, (***) H. STEPHANI objectiones & rationes, quarum mentio quædam §. IX. Disput. VII. facta, examinemus, infirmemus & confutemus, ne quis forsan nobis invidis & longè aliter sentientibus lectionem συναλιζόμενος obtrudendi ansam arripiat; sed de hoc obiecto, DEO volente insequens nostra agat

Disputatio, ordine nona.

M. Θ. Δ.

(**) H. Stephan. Thes. Græc. Ling. Tom. I. pag. 627. sub radice Ἀλλή in verb. συναλιζομαι.

Finis Disputationis Octavæ.

O! quantum decus est, bibisse dulces,
 Quas Phœbus Cælius ministrat, undas;
 Extollat sitiens avarus aurum,
 Vel quæ sunt speciosa cunque mundo:
 Nil sunt divitiæ, nihil metallum,
 Nil, quæ grana Tagi vekuntur undis;
 Quid multæ tibi, Mida, quæso, gazæ,
 Profunt, cum moteris, sepulta profus
 Laus omnis tua nonne jam quiescit?
 Sed solum Aonidum decus virefcens
 Æternum stabili tenore durat.
 Hoc tu nunc meditans, AMICE SUAVIS,
 Binos Pegæsi impigre per annos
 Fontis Numina Sacra deperisti;
 Hinc jam primitias capis laborum
 Scandens pulpita, disserensque doctæ;
 Nec temet, modò callem inire rectum
 Pergas, deficiet pereanne nomen.

Hæc alite calamo gratulabundus adjecit

J. E. BAJER, Alumn. Ser. Maj.

Jē 2511

ULB Halle 3
002 379 813

7200

VD 7 VD 18

DISPUTATIO OCTAVA,

QUA

ACTA

S. APOSTOLORVM
EX SCRIPTORIBVS ANTIQVIS,
SACRO-PROFANIS, MAXIME EX PA-
TRIBVS ECCLESIASTICIS ET AVCTORIBVS
CLASSICIS GRAECO-ROMANIS
ILLVSTRATA,

IOAN. CASP. SANTOROCCVS,

Profess. Ord. Antiquit. Graeco-Latinarum, nec
non Poësis & Pädagogiarcha,

PRAESES,

ET

HENR. CHRISTIANVS GRAVIVS,

Herbornensis,

RESPONDENS,

Publicæ Dnm. Commilit. disquisitioni

h. l. f. Die xx. Martii. MDCCXXV.

subjiciunt.

*****

MARBV RGI CATTORVM,

Typis HENNINGI MÜLLERI, Acad. Typogr.